НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою Радою ІСМАВ НААН
Протокол № 12 від 18.09.2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. директора ІСМАВ НААН
_____ Ольга ТЕРТИЧНА

ВВЕДЕНО В ДІЮ:
Наказом директора ІСМАВ НААН
№ 36-о/д від 18.09.2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК В ІНСТИТУТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА НААН

Чернігів – 2026

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН (далі Положення) є нормативним документом, що визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН (далі Інститут) з метою здобуття ступеня доктора наук (далі – Здобувачі).

1.2. Нормативна база Положення розроблена у відповідності до Конституції України; Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145- VIII (зі змінами), «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII (зі змінами), «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 25.12.2015 р. № 922-VIII (зі змінами); Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1057 від 14.09.2011 року «Про затвердження Переліку наукових спеціальностей» (зі змінами), Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX (зі змінами); інших нормативно-правових документів в галузі освіти, що регламентують процес підготовки здобувачів ступеня доктора наук в Україні.

1.3. Інститут проваджує освітню діяльність з метою підготовки докторів наук без отримання ліцензії у відповідності до чинного законодавства. Доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв’язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

1.4. Ступінь доктора наук присуджується Спеціалізованою Вченою радою закладу вищої освіти чи наукової установи за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

1.5. Координацію діяльності структурних підрозділів Інституту, які ведуть підготовку здобувачів ступеня доктора наук здійснює завідувач аспірантури та докторантури Інституту.

1.6. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук здійснюється в докторантурі за очною денною формою здобуття освіти. Можлива підготовка

здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук поза докторантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті).

1.7. Кількість докторантів, підготовка яких здійснюється в докторантурі Інституту становить 2 особи на навчальний рік.

1.8. Фінансування підготовки осіб в докторантурі здійснюється:

- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Інститут на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) (вечірня форма здобуття освіти).

1.9. Для врегулювання відносин між докторантом та Інститутом укладається договір.

1.10. Нормативний термін підготовки доктора наук в докторантурі становить два роки.

1.11. Вступ до докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Правил прийому, що затверджуються Вченою радою та оприлюднюються на офіційному сайті Інституту. Правилами прийому визначаються:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до докторантури Інституту;
- зміст, форма і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до докторантури.

1.12. Прийом до Інституту для підготовки в докторантурі здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за науковою спеціальністю: 03.00.16 – «Екологія», галузь науки: 03 – «Біологічні науки» відповідно до вимог цього Порядку та правил прийому Інституту, якими визначаються, зокрема, порядок, перелік і строки подання документів до вступу для підготовки в докторантурі.

1.13. Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувача наукового ступеня доктора наук в докторантурі за науковими спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти та науковими установами, в яких діють Спеціалізовані Вчені ради з присудження наукового ступеня доктора наук з відповідних наукових спеціальностей.

1.14. Інформація про розподіл державного (регіонального) замовлення оприлюднюється відповідно до законодавства.

2. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК

2.1. Підготовка в докторантурі Інституту здійснюється за науковими спеціальностями за галузями науки відповідно до переліку, затвердженого МОН. Дисертація (наукова доповідь) повинна відповідати паспорту наукової спеціальності.

2.2. Особа, яка здобуває науковий ступінь доктора наук, вступає до докторантури Інституту з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки наукових публікацій до захисту.

2.3. Для підготовки в докторантурі Інституту вступають особи, які мають ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук), наукові досягнення, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації (наукової доповіді), та не менше половини наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді) від кількості, визначеної МОН, що відповідають вимогам, встановленим МОН, у наукових періодичних виданнях за відповідним напрямом досліджень.

2.4. Перелік документів, що подаються для вступу з метою підготовки в докторантурі Інституту, повинен включати розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки наукових досягнень до захисту, та копії наукових публікацій за темою дисертації (наукової доповіді). Якщо громадянин України здобув науковий ступінь в іноземному закладі вищої освіти, додатково подається копія свідоцтва про визнання документа про науковий ступінь.

2.5. Документи вступника передаються для розгляду до відповідного структурного підрозділу, який протягом місяця з дати реєстрації заяви розглядає подані вступником документи, заслуховує його наукову доповідь та за результатами обговорення визначає шляхом голосування можливість зарахування вступника до докторантури Інституту та подає висновок на розгляд Вченої ради.

2.6. У разі позитивного висновку відповідний структурний підрозділ надає пропозицію щодо призначення наукового консультанта з числа науково-педагогічних або наукових працівників, які мають трудові відносини з Інститутом, науковий ступінь доктора наук та необхідну наукову кваліфікацію, яка підтверджується відповідно до пункту 38 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами).

2.7. На здійснення наукового консультування над дисертацією одного докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження - для наукових працівників).

2.8. Якщо вступник є іноземцем, Інститут проводить процедуру визнання наукового ступеня, здобутого ним в його або іншій державі, протягом двох місяців після зарахування для підготовки в докторантурі.

2.9. Вчена рада Інституту на черговому засіданні розглядає висновки відповідного структурного підрозділу щодо кожного вступника, затверджує тему дисертації (наукової доповіді), приймає рішення про його зарахування для підготовки в докторантурі та призначає докторанту наукового консультанта.

2.10. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та у новій редакції затверджена Вченою радою після обговорення відділом, лабораторією.

2.11. Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

2.12. Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, строки їх виконання та обсяг наукових робіт.

2.13. Індивідуальний план наукової роботи погоджується докторантом з його науковим консультантом та затверджується Вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в докторантурі.

2.14. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання докторантом і використовується для оцінювання успішності та своєчасності виконання запланованої наукової роботи.

2.15. Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення Вченою радою Інституту рішення про відрахування докторанта.

2.16. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

2.17. Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта Спеціалізованою Вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

2.18. Особа, яка раніше проходила підготовку в докторантурі за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити до закладу для підготовки в

докторантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

2.19. Атестацію докторантів Інституту здійснює постійно діюча Спеціалізована Вчена рада за відповідною спеціальністю, яка функціонує в Інституті. Якщо в Інституті відсутня Спеціалізована Вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча Спеціалізована Вчена рада з відповідної спеціальності іншого вищого навчального закладу (наукової установи) за клопотанням Інституту, або за заявою докторанта.

2.20. Навчання в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до Спеціалізованої Вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

3. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК ШЛЯХОМ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЇХ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ ДО ЗАХИСТУ

3.1 Особа може здобувати науковий ступінь доктора наук шляхом самостійної підготовки своїх наукових досягнень до захисту. Така особа має право на творчу відпустку відповідно до законодавства з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною науковою спеціальністю.

3.2 У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

3.3 Здобувач, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

– мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);

– представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;

– мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напряму, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

3.4 Затвердження теми дисертації, отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація здобувача, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, Спеціалізованою Вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ДОКТОРАНТІВ

4.1 Наукові, науково-педагогічні працівники Інституту **мають право**:

- на академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства і людства загалом;
- академічну мобільність для провадження професійної діяльності;
- захист професійної честі та гідності;
- участь в управлінні Інститутом, у тому числі обирати та бути обраним до вищого органу громадського самоврядування, Вченої ради Інституту;
- забезпечення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, встановлених законодавством, нормативними актами Інституту, умовами індивідуального трудового і колективного договору;
- безоплатне користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових підрозділів Інституту;
- захист права інтелектуальної власності;
- вільний вибір методів і засобів навчання у межах чинного законодавства.
- участь в обговоренні питань навчальної, методичної, наукової і виробничої діяльності Інституту;
- підвищення кваліфікації та стажування не рідше від одного разу на п'ять років;
- здійснення науково-дослідної роботи;
- участь в об'єднаннях громадян;
- користування оплачуваною відпусткою;
- моральне і матеріальне заохочення за сумлінну та активну роботу;
- соціальне та пенсійне забезпечення в установленому законодавством порядку;
- інші права та свободи, передбачені чинним законодавством України та статутом Інституту.

4.2 Науково-педагогічні, наукові працівники Інституту **зобов'язані**:

- забезпечувати наукове консультування докторантів на високому науково-теоретичному і методичному рівні;
- підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію;
- дотримуватися норм педагогічної етики, академічної доброчесності, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються в докторантурі Інституту, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

- розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- дотримуватися статуту Інституту, законів України, інших нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України;
- забезпечувати рівні умови для демонстрації докторантами знань під час контрольних заходів.
- готувати докторантів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- сприяти збереженню майна Інституту.

4.3 Здобувачі вищої освіти ступеня доктора наук Інституту **мають право**:

- безпечні умови навчання, праці та побуту;
- трудову діяльність у позанавчальний час;
- безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою базою Інституту;
- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, у яких враховано обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);
- користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою базами Інституту у порядку, передбаченому статутом та правилами внутрішнього розпорядку Інституту;
- забезпечення гуртожитком на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- участь у науково-дослідних роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;
- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, громадської діяльності Інституту;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- участь у громадських об'єднаннях;
- участь у діяльності органів громадського самоврядування Інституту, Вченої ради Інституту;
- академічну мобільність, у тому числі міжнародну;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- академічну відпустку або перерву в навчанні зі збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому даним Положенням;

- участь у формуванні індивідуального навчального плану;
- моральне і/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі тощо;
- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного і психічного насильства;
- оскарження неправомірних дій посадових осіб, наукових працівників Інституту;
- спеціальний навчально-реабілітаційний супровід і вільний доступ до інфраструктури Університету відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я;
- навчання за рахунок коштів державного бюджетів за умови навчання за денною формою, на отримання стипендій у встановленому законодавством порядку (за наявності місць за рахунок Державного бюджету України).

4.4 Докторанти Інституту **зобов'язані**:

- виконувати вимоги чинного законодавства України, статуту Інституту, правил внутрішнього розпорядку Інституту, вимог індивідуального навчального плану докторанта, етичних норм і з повагою ставитися до викладачів;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені у відповідних правилах та інструкціях;
- дотримуватись норм академічної доброчесності;
- систематично та глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками зі спеціальності, сумлінно працювати над підвищенням свого наукового та загальнокультурного рівня;
- виконувати всі вимоги індивідуального-навчального плану в терміни, визначені графіком освітнього процесу;
- своєчасно інформувати відповідальних осіб у випадках неможливості через поважні причини відвідувати заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки, контрольні роботи та ін.;
- брати участь у роботах із самообслуговування в навчальних приміщеннях та гуртожитку, допомагати підтримувати належний порядок на територіях Інституту;
- дбайливо та охайно ставитись до майна Інституту (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів та ін.);
- дбати про честь та авторитет Інституту, не допускати протиправних та аморальних вчинків, бути дисциплінованим громадських місцях.

4.5 За невиконання обов'язків і порушення правил вказаних у пункті 4.4, директор за поданням керівників підрозділів, може накласти дисциплінарне стягнення на докторанта або відрахувати його.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Це Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження директором.

5.2 Відповідальність за актуалізацію цього Положення та контроль за його виконанням несуть посадові особи Інституту відповідно до їхніх функціональних обов'язків.

5.3 Зміни та доповнення до цього Положення можуть вноситися за ухвалою Вченої ради Інституту і вводитися в дію наказом директора.

5.4 Після затвердження Положення в новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.

Положення підготував:
Завідувач аспірантури: Євгеній АСМАКОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО:

В.о. заступника директора з наукової роботи: Віра ГОРБАНЬ

Заступник директора з наукової та інноваційної діяльності: Юрій ХАЛЕП

Ухвалено на засіданні Вченої ради ІСМАВ НААН протокол № 12 від 18.09.2026 р.